

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO
ČETRTLETNO DIN 15
CELOLETNO DIN 60 / ZA
INOZEMSTVO JE DODATI
POŠTNINO / OGLASI PO
CENIKU / POSAMEZNA
ŠTEVILKA PO DIN 150.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA
V VČITELJSKI TISKARNI/
ROKOPIŠI SE NE VRA-
ČAJO / ANONIMNI DO-
PIŠI SE NE PRIOBČV-
JEJO / POŠTNINA PLA-
ČANA V COTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

Članstvu!

Direktorij Orjune sklicuje na 28. t. m. sejo Glavnega odbora Orjune v Split. Ob tej priliki se bo stvorila odločitev v zadevi Leontić-Prebičević. Opozarjamo vse članstvo, da se do odločitve mirno zadrži, da se vzdrži vseh tozadebnih nastopov v javnosti, posebno v časopisu in da se ne da begati po elementih, ki stoje izven naše organizacije. Orjuna mora tudi v tem sporu ostati disciplinirana in enotna. Svoje spore rešavamo sami brez vseh partijskih agentov!

Obl. izv. odbor Orjune.

OBJAVA.

Oblastni odbor Orjune za Ljubljano oddaja generalno zastopstvo za vse oglase lista Orjune za leto 1926 pod sledečimi pogoji:

1. Ponudniki morajo prevzeti garancijo, da bodo preskrbeli najmanj 64 oglašnih strani na leto.
2. V slučaju, da bi število 64 ne bilo z zadnjo številko doseženo, mora zastopnik plačati odgovarjajočo svoto, ki bi jo uprava lista vsled tega trpela.
3. Ponudniki morajo do 29. t. m. v zaprti kuverti označiti na naslov Obl. odbora procentno mero provizije, ki jo zahtevajo kot odškodnino za nabiranje inseratov.

Oblastni odbor.

Božične misli.

»Prinesel bo narodom srečo in spravo.
prinesel bo ljudstvu dobroto in mir.«

(P. Golja).

Osmi Božič je po svetovni vojni odkar smo se povrnil v svoje domove po dolgi mukopolni poti trpljenja in žrtvovanja. V osmič se zbiramo v tistem krogu preostali borci od silnih trum, ki so s svojo krvjo od zahoda pa do vzhoda, od juga do severa za večno zacementirali s svojo krvjo temelje te države.

Četrtri Božič v vrstah naše Orjune. Zadnji Božič smo sanjali in upali, da ga bomo praznovali veselejši in zadovoljnejši v četrto. Toda naše upanje je bilo zaenkrat zaman. Še vedno vlada v tej zemlji duh bratske nesloge in mrznje, ki je še daleč od časov svetovnega miru in sprave. Sklepali so zveze in bratske sporazume. Mi pa smo bili od dne do dne bolj preganjani. Danes so naše pravice samo še kakor v zasmeh in zasramovanje onim, ki nas sovražijo od prvega početka, ko smo se kot pošteni in odkriti srčni pastirji izrekli in zaprisegli na edino zveličavni evangelij Edinstva, Ljubosti, Bratstva in Jugoslovenstva.

Siromaku je težko na božični večer. Se težje pa je jugoslovenskemu nacionalistu. Gradil in zidal je temelje te države za ceno svojega življenja. Ni upal tedaj na hvaležnost. Sanjal na je, da bo v priprosti hiši, ki ji je udaril s svojo krvavečo pestjo mejnike, imel vsaj toliko prostora, da se bo stisnil v zadnji kot in izlečel težke rane iz dobe borbe za Osvobodjenje. Brezmejna je bila njegova pohlevnost in še večja ljubezni prepolna miroljubnost, ko je stal ob prvem Božiču po letu osemnajstem pred hišo in čakal, da pride tudi nani vrsta za vstop. Potrpežljivost in vera v čas, ki mora priti, katere se je navadil v dolgih in muk prepolnih letih, po ječah, internacijskih taboriščih in strelskih jarkih, ga je tešila in tolažila do neizmernosti.

Mimo njegovih trudnih oči so se pomikale skozi večna vrata vse neštete množice onih, ki jih je poznal iz časa, ko se je zadnjič oziral izpod vešal na narod, ki je nani pljunil. Videl je med njimi one, ki so peli Habsburžanom himne in prodajali kri naroda za Judežve srebrnike. Brezkončen je bil sprevod in hiša se je polnila.

On pa je stal miren, tih in vdan ter čakal, da ga pokličejo, ko bodo uredili hišo in našli tudi zani kotička. Mraz in vročina sta ga mučila. Glad in onemoglost sta ga krušila, on pa ni dvignil roke, da bi izgnal iz svojega in njegovih padlih drugov tempelja vse, ki so gospodovali z delom njegovih rok.

Šele pred štirimi Božiči je prvič potkal odločno na duri svoje hiše in zahteval tudi zase vstopa in kotička. Preteklo je štiri leta odkar je prvič odločno zahteval svoje pravice in se pričel tudi zanje boriti. Ni jih še zdaleka dosegel in tako bo moral tudi letošnje leto obhajati Božič še nezadovoljen in izven mirnih sfer običajnega božičnega razpoloženja.

Sicer tudi jugoslovenski nacionalisti v tem hipu, ko plava nad našimi polji glas božičnih zvonov, ne mislimo na udoben počitek v varnem zavetju domače hiše.

Krik zaslužene zemlje je baš ta večer groznejši in odločnejši, kakor sleherni drugi dan. In ta klic, ki prevpije vse še tako miroljubno božično razpoloženje, nas spominja, da za nas ni miru in počitka, dokler bo ječal samo še en brai v neznoznem trpljenju pod tujim igom.

Kako dolgo bodo še ti deli naga živega telesa odrgani nasilno od nas in božičevali v mrzli tujini? Do kdaj bo še ječala zemlja ob Soči, Snežniku in tužnem Gosposvet-skem polju ter v tegobe prepolnih dneh čakala Odrešitelja? Kdaj bo tudi v teh zemljah prepojenih s krvjo in solzami, završnil preko izravnanih mejnikov slavospev: »Hvala Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!«

Molči na ta vprašanja božična noč in ni jim na videz odgovora. In vendar prešinja baš na ta večer, ko je bilo oznanjeno odrešenje šibkim in nemočnim, tudi naše duše veliko spoznanje, da bo prišel dan obračuna tudi z onimi preko Karavank in Javornika, ki so tako brezsrčno zagospodarili zarobljenim bratom.

Miroljubni in pacifizma le prepolne so naše duše. Kako bi tudi ne bile, ko smo se stoletja bili in tolkli z vsemi sovražniki in mogočniki, ki so hoteli preko naših trupel zago-

spodovati svetu. Motijo se pa oni, ki mislijo, da bomo radi tega prezrli dela mogočnikov, ki svojo moč izrabljajo in ki hočejo s silo spremeniti to, kar je delo vekov in narave. Mogočen je Mussolini, morda še mogočnejši njegov gospodar, toda kaznovani so bili za svoje krivično početje še drugi in ponižani v prah radi njihove nesrečne in megalomanske politike.

Dovolj nam je krvi in umiranja. Toda če bo potreba zgrabiti za orožje v bran ali odrešenje delov naše zemlje, storili bomo to brez oklevanja. Paradoksa je ta izjava na praznik miru in odrešenja, ali tem tehtnejša.

Smo prvi za mir in vojsko vojski krivice, zatiranja, ponižanja, sovraštva in podeljevanju pravice z mečem. Položili smo dovolj odkupnino na oltar Marsa. Odreči pa se ne moremo samoobrambi proti nasilnim in

**VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE ŽELI VSEM
CENJ. NAROČNIKOM IN INSERENTOM**

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

močnim, ki hočejo zopet zanesti z našim podležimi rimskimi manirami, pomlajenimi s fašistovskimi metodami znova nepopisno gorje in nesrečo v našo zemljo. Povemo pa to odkrito vsemu svetu baš na božični čas, da zamore presoditi vse naše poznejše delo, ki mora prei ali slej prinesiti vsem Jugoslovenom resnični in pravi mir znotraj in zunaj državnih meja. Tedaj, ko bodo zopet veselo zapeli božični zvonovi in naznanili našemu trpečemu narodu mir Jugoslovenom in slavo Veliki Jugoslaviji.

Do tedaj pa: »Dvignite svoje glave, glejte, približuje se Vaše odrešenje!«
A. V.

Par besedi še o proslavah.

Naši dnevniki in drugi časopisi pri našajo lepa poročila o proslavi narodnega praznika po šolah in po raznih društvih. To je lepo in vse kaže, da šole in društva lepo vrše svojo prosvetno in narodno dolžnost in da narodni praznik čuti ves naš narod. Tu in tam pa se vidi iz poročil, da ni povsod še dovolj državljanske in nacionalne zavesti, da razne hiše ne razobešajo zastav in da so prireditve manj obiskane nego pričakujejo oni, ki jih prireajo.

Iz tega se vidi, da še nismo na tisti stopnji narodne državne zavesti, ki bi delala nam čast pred svetom in kazala našim nasprotnikom našo skupno državno voljo. Ne mislimo, da so te prireditve samo za parado in zabavo. Narodne praznike imajo tudi drugi veliki narodi in jih slave vsi sloji na najglasnejši način. N. pr. Francija. Celo trezna Amerika slavi svoj 4. oktober z največjim sijajem, ulice so polne, delo počiva in od same radosti se zgodi vsako leto celo nekaj nesreč. Naj bi si tam kdo upal omalovaževati n. pr. državno himno! Ta bi dobil svoje plačilo. Pri nas pa čitamo n. pr. iz Šmarja na Dolenjskem dopis o proslavi v šoli, ki je prav lepo uspeła. Poročevalec piše v »Jutru« o tem:

»Petje in igra, vse je bilo res dobro in kaj ljubko podano. Navzročje kmečko ljudstvo tudi ni štedilo s pohvalo in priznanjem, le par Orličem pod vodstvom tukajšnjega organista ni ugajalo petje pesmi »Velebita«, in sicer radi tega, ker ni slovenska. Tako daleč gre njih mrznja do vsega, kar ni slovensko, da celo pri tako nedolžnih prireditvah ne morejo brzdati svojih strankarskih strasti. Tudi zaključna pesem »Bože pravde« ni bila tem gospodom po volji, kar so pokazali s tem, da niso sneli klobukov, odkloval se je posebno neki tukajšnji študent, ki je dal na poziv, naj se navzoči odkrijejo, klobuk, ki ga je imel v roki, ostentativno na glavo. Proslava radi takega obnašanja naših Orličev nikakor ni trpela in vsa čast našemu zavednemu učitelstvu in deci za trud in delo.«

Torej par Orličev, gotovo zabilih trotoev, si upa motiti proslavo narodnega ujedinjenja, zato ker se poje hrvatska pesem. Ali ni nobene-

ga poštenega človeka zraven, ki bi na licu mesta poučil take pobaline, kaj je njih dolžnost. Prav je, da se o tem piše v listih, a to pomaga le toliko, da izve širši svet izven šmarske doline, kako ničvredni ljudje so še tam. Posebno takega študenta, ki bi moral dajati ljudstvu zgled narodne zavesti, bi bilo treba na licu mesta oklofutati. Šele tedaj, ko bo narod sam šodil in obsodil take izvržke, bomo lahko govorili o naši državni zavesti. Glede tega študenta bomo še mi po svoje poskrbeli. Gotovo mora biti zelo brihtne glave, ker se zna tako dostojno obnašati. Vprašanje je, kaj hočejo pravzaprav dokazati taki ljudje? Ali svoje »slovenstvo«? Ali svojo surovost, zabistost in neolikanost? Ali pa mogoče celo svoje junaštvo. Vsled svoje zabite buče se najbrže svoje omejenosti niti ne zavedajo. Ali pa bi niti ne prišli na tako neumne misli, ko bi jih drugi ne navajali. Slovenski narod pojde preko takih barab v svojo veliko bodočnost. In za slovenski jezik bodo poskrbeli drugi ljudje, ne pa šmarnski Orlič in njihov študent. Ni ga naroda na svetu, ki hoče biti kulturni in kaj vreden, da ne bi ljubil svoje narodne države in ne spoštoval himne, ki je izraz državne misli. Samo kak tak orel in klerikalni študent misli, da sta »slovensko kulturna«, če sramotita to, kar je sveto vsakemu poštenemu človeku.

V Avstriji bi seveda pel, duša robska, svojo cesarsko pesem in če bi je ne, bi ga že naučili. Pri nas se take stvari dogajajo brez kazni, treba pa bo arivdeti, da taki ljudje zaslužijo svoje plačilo. Ako je kdo tako slabe pameti, da še zdaj ne razume pomena našega ujedinjenja, naj ne hodi na prireditve, ki niso za njega, ker je prezabit, da bi jih mogel s srcem obhajati. Kako na pridejo pošteni ljudje do tega, da jih moti tak budalast študent? Zato je dolžnost države, da varuje ljudi pred takimi surovinami in če ima vsaka vera svete stvari, pred katerimi mora vsak dostojen človek izkazati svoje spoštovanje, ima take stvari tudi narod in država in ona ima pravico zahtevati od državljanov, da store svojo dolžnost, ako se tega sami ne zavedajo.
L. L.

Čudni pojmi.

»Kmetški list« glasilo slovenskih radičevcev še dokaj dobro skriva v Radičevi torbi svoje pravo mišljenje. Zaveda se, da vladajo v Sloveniji precej drugačne prilike, kakor pa med pravimi gardisti gordega hrvatskega čudotvornega mirotvorca. Posebno v vprašanjih jugoslovenstva. To pa očitvno sedanjemu šefu »Kmetškega lista« nič kaj ne ugaja. Zato je pričel ta ubirati strune, ki zelo harmonirajo z

Radičevo teorijo o treh prstih in treh narodih, ako jo celo ne pressegajo.

Tako je v zadnji številki tega glasila aktivnega ministra izšel tudi članek, v katerem je neki Pr. izbljuval ves svoj nam še izza časa »Avtonomista« dobro poznani gnev in jezo nad jugoslovenstvom. V njem piše:

»Ta kriza ali prav, potem splošne slovenske politike se je izražal

REKLAME

ne potrebuje

O. BERNATOVIČ

ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo priporoča.

v zaničevanju in omalovaževanju slovenstva v obče; v begu med »jugoslovenstvo« in »jugoslovenski narod«, ki je bil najprikladnejši izum za vse žide in brezdomovince; v nasilnih upravnih metodah in v organizaciji fašistovskih tolp ter končno v klerikalnem habsburgovstvu kot duhovni negaciji novih državnih razmer.

Poznamo vero in upanje zelene jare gospode. Toda, da je v njej moči iznašati tako besne napade na temelje te države, si pa nismo mogli misliti.

Brezmejna je globočina pokvarjenosti sedanjih partizanov. V Beogradu prisegajo na vidovdansko ustavo, v dvoru se zaklinjajo kralju in edinstvu, v skupščini podajajo izjave o jugoslovenstvu, ki bi jih mogel podpisati vsakdo izmed nas; med narodom pa javno proglašajo, da je jugoslovenski narod najprikladnejši izum za žide in brezdomovince. Ne vemo, kako bi lahko opravičali to gorostasno in nič manj hudobno izjavo, vredno samo politične morale ljudi, ki so pred letom dni to kar danes blagoslovljajo in s čimer se sedaj družijo, preklinjali in pošiljali k vragu. Vemo pa, da je baš med temi, ki hočejo borcev za jugoslovenstvo očistiti židovstvo, leglo in pravo gnezdo čifutov. Ako je v Jugoslaviji iskati kje teh pijavk in prave nesreče vsakega naroda, potem jih je to edino le v vrstah, iz katerih je padla ta izjava. Pogled na lico in v seznane finančijerjev radičevcev pove več, kakor vsaka argumentacija k tej naši trditvi. Da ne govorimo o čifutskem tisku, ki je baš radičevcem vse preje, kakor nenaklonjen.

Kakor je prvi del te izjave zloben in najstrožje obsodbe vreden, tako je zopet drugi absurd. Brezdomovinci — naj bi bili — po modrem mnenju gospoda Pr. — Jugosloveni. Kako je mogoče utemeljiti to samo posnemovalcev političnih avijatikov vredno trditve, mi ne bomo razmišljali. Spominjamo pa se baš ob tej priliki, da je našel eden izmed zelo poznanih brezdomovincev preko avtonomizma pot v varno zavetje »radičeve torbe«, kjer se tudi prav dobro počuti. O brezdomovinstvu bi ugetnili udi morda kaj povedati celo sam kraljevi minister Stjepan Radič. Izkušeni o njem ima iz časa, ko je še brez miru okrog po svetu divjal in iskal uteh v sedežu brezdomovinstva — rdeči Moskvi, več kakor dovolj.

Za božične in novoletne praznike se priporoča

Kavarna LEON Gostilna
Kolodvorska ulica 29

Vsak dan **koncert**. Odprto že od 4. ure zjutraj. Točijo se najboljše vina, posebno kapiteljska vina iz Trške gore, nadalje Delkoto in stari Jeruzalemeec
1. 1925.

Redukcija delavstva pri T. P. D.

»V polje pobegnil iz tega bi pekla...«
F. Filimonov.

Vsa naša javnost živi te dni pod globokim dojmom interpelacije radi čudnih manipulacij s propagandnim fondom T. P. D., ki je razkrila precej temnih sil, katere so glavni temelji vsega močnega te na največje kapitalistične organizacije v naši zemlji. Sicer smo Orjunaši že tudi pred temi sedanjimi odkritji, pogosto povdarjali čudni vpliv mračnih sil, ki so tudi izposlovala sprejem opcijskih nemčurjev in ostalih prikritih sovražnikov naše Nacije, vendar javnost ni posvetila tem našim opozoritvam tiste potrebne pozornosti, kakor bi jo morala.

Tem bolj je pazno zasledovala to naše gibanje T. P. D., ki je neposredno po prvem nastopu Orjuna proti njeni eksploatacijski politiki pričela s tiho, toda tem vztrajnejšo borbo proti njej. Danes je že težko preceniti vso gigantsko energijo, katero je že Orjuna potrošila v boju s T. P. D. v tajni in tihi podzemski borbi, mogoče na bo to čez čas, ko bodo pričeli zoreti tudi prvi sadovi tega nadvse trudapolnega dela. Zategadelj je tudi nekoliko predeplasi-rano izpirovanje onih, ki se danes v naši javnosti predstavljajo kot edini borci proti T. P. D. Posebno če se še pomisli, da je bila ta borba vodena v glavnem izza pultov in fopnih kabinetov. Orjuna na je vodila svojo akcijo direktno v osrčju T. P. D. — v njenih rudnikih — kjer pripravljajo smoteno trpine dela na to, da si bodo znali izvojevati pravice, ki jim gredo v tej zemlji v skupni in enotni fronti jugoslovenskih nacionalistov.

T. P. D. je dobro precenila to, zanjo bolj nevarno gibanje, kot je bilo komunistično rovarjenje, ker se je zavedala takoj, da sloni na solidnem temelju. Pričelo se je prav sistematično preganjanje delavcev — Orjunašev, katere je T. P. D. ob najmanjši priliki brez vsakega priznanja metala na ulice. Posebno očitno se je pokazalo to razpoloženje po trboveljskih dogodkih, ko je bilo odpuščenih preko 15 zavednih Orjunašev iz službe. Menda zato, da je T. P. D. potrdila govorice, da naših moskovskih plačancev o njenih zvezah s pohodom Orjuna v Trbovlje. Vsled odločnega nastopa vodstva Orjuna proti temu postopanju, je nato ta protiorjunaški kurz nekoliko popustil. Nadaljeval se je seveda i v bodoče, samo nekoliko bolj prikrito. Zadnje čase pa je pri-

šel zopet jasneje nastopiti in se odražati v ponovnih persekucijah delavcev-nacionalistov.

Kot prva žrtev tega novega protiorjunaškega vala, ki je skoro gotovo posledica režima novega ministra rud in šum — je padel trboveljski rojak brat Ernest Jager. Ta je služboval v osrednji delavnici T. P. D. že približno štiri leta kot plesarski vajenec. Najsi je imel po letih službe in kvalifikaciji vse pogoje za napredovanje, vendar ni nikakor mogel napredovati, ker je bil nacionalist. 1. decembra je odšel k svojim sorodnikom na Vrhniko in se rad vremenjskih neprilic zamudil za dva dni. To je bilo dovolj, da so ga pri povratku brez nadaljnjega odpustila iz službe ter prepustili sredi najhujše zime bedi in pomanjkanju. Ko je zahteval 14-dnevno odpoved, so ga še neusmiljeno nahrulili.

Slučaj z Jagerom po zagotovilih gotovih gospodov ni zadnji. Izgovarjajo se sicer na pomanjkanje dela, ki je ustvarjeno samo umetno, da bi se našla forma za opravičilo znižanja delavskih plač, katero namerava izvesti T. P. D. v najkrajšem času. Poleg tega izkoriščevalskega motiva pa je še drugi nič manj krepki, ki vzpodbada tuje priseljene izkoriščevalce, da nastopajo proti narodnim delavcem. Je to še vedno tleče in pekoče sovraštvo proti vsemu, kar je narodnega in jugoslovenskega. Najbolši znak tega razpoloženja je vprašanje enega vodilnih funkcionarjev napram Orjunašim-delavcem: »Ali je potrebno, da ste pri Orjuni.«

Odgovor, ki ga je dosegel, je bil orjunaški. Ravno tak mora biti tudi nas vseh ostalih, ki se trudimo, da tudi nad našo dolino zasije solnce resnične svobode, ki ho nudila bednim trpinom tiste pravice, ki jim gredo, kot sinovom te zemlje, ki bi morali po volji naših gospodarjev živi umirati po pekočih rovih zato, da bi lahko nad našo zemljo in našimi trupli gospodarili ohoji tuji zaledalci.

Toda motijo se oni, ki mislijo, da bodo z nasiljem zlata zadušili naš klic, Orjuna v Trbovljah nad strašnimi krivicami, ki se gode v njih, ti molčala in tudi ne bo. Sicer bi pa vpilo namesto nje kamenje v ime vseh tisočev bednih in ponižanih, ki vidijo, da s pojo blapca Jerucja ne bodo zadobili svojih pravic!

Napad na Orjuno v Teznu.

Plesni odsek Orjune Tezno je imel kakor običajno tudi v nedeljo, dne 13. decembra zvečer plesno vajo v gostilni »Marina«.

Po končani vaji je organizirana tolpa sestojela iz 4 vojakov, ki so bili podkupljeni, v družbi dveh civilistov, med njimi sin gostilničarja Fajdiga, napadla razhajajoče se plesalce.

Ko je stopil prvi iz gostilne, ga je nemčurska tolpa napadla in podrla na tla ter ga pričela obdelovati z batinami. Na njegov klic so prihiteli ostali plesalci, nakar so potegnili vojaški bajonete ter je tudi padel iz vrste napadalcev prvi strel. Kmalu nato so pričeli padati nadaljni streli, plesalci so se umaknili v gostilniške prostore in zaprli vrata.

LISTEK.

Skoplje.

In sedaj prihajamo na Balkan mi. Bizanc se trese pred navalom Slovencev. Slovenci se naseljujejo po vsem Balkanu, bizantinska država propada, mesta propadajo. Tudi Skoplje. Sledijo stoletja negotovih borb. Leta 1018. Bizanc zopet obvlada Povardarje. Toda ne stalno. Skoplje prehaja v roke raznih zmagačev Kumanov, Normanov, Bolgarov, Srbov. Njegov gospodar bo gospodar Balkana.

Med tem raste v tihem zatišju Raške, trta Nemanjina. Iz gorskih krajev okoli Zete se bliža — Vardariu. Ze Nemanja in Uroš sta za nekaj časa osvojila Skoplje — stalno ga je osvojil kralj Milutin — 1282. leta. In odslej postane Skoplje glavno mesto carstvujoči grad nove mlade srbske države pod vladjo Nemanjičev. Pod Dušanom Silnim (1331.—1355.) doseže Skoplje svoj vrhunec, saj je bilo prestolno mesto Dušana, ki si je osvojil skoraj ves Balkan. V tej dobi je videlo Skoplje svoje najslavnije dni.

Tu so bili državni sabori, v katerih so bili položeni temeljni zakoni bodočnosti, tu je bila Srbija proglašena za carstvo (o Veliki noči

26. aprila 1346), tu je bila proglašena samostojnost srbske cerkve. Leta 1349. je bil tu razglašen Dušanov zakonik — srbski kovani denar je nosil napis mesta Skoplja.

A že je prihajal nov sovražnik. Turki so vdrlj v Evropo in Dušan je obrnil proti njim svojo silo. Umrl je na pohodu proti njim. Za njim je stoloval v Skoplju njegov sin Uroš in potem od 1365. leta kralj Vukašin, oče kraljeviča Marka, ki je padel v bitki pri Marici leta 1371. proti Turkom. Še je stala Srbija. Za Vukašinom je prišlo Skoplje v last Vuku Brankoviću — leta 1389. je bila — Kosovska bitka. Kosovo ni daleč od Skoplja — dne 16. junija 1392 je padlo Skoplje Turkom v roke. Konec je bilo njegove slave.

Tudi Turki so spoznali njegov pomen. Postalo je druga prestolnica za Odrinom, Sultan Bajazit in Murat so prebivali v njem. Postalo je središče nadaljnjega turškega pohoda. Skozi njega so šle turške čete osvajat ostali Balkan in padali so: Leta 1453. Carigrad, l. 1459. Smederovo, l. 1463. Bosna, l. 1482. Hercegovina, l. 1499. Črna gora, l. 1521. Beograd, l. 1526. Mohač, l. 1541. Budimpešta — tako je Turčija razširila svoje meje daleč preko Balkana tja do Karpotov in afrikanjskih puščav, burnila leta 1529. že ob Dunaj in si razbijala glavo ob naših

Tolpa je pričela demolirati gostilno »Marina« z živinskimi klici: »Dol Orjuna!« »Vsi boste mrtvi!« ter razbijala po vratih, razbila več šip in električno svetilko pred gostilno.

Za organiziran napad na Orjuno jamči tudi dejstvo, da so takoj po

prvem signalu prihiteli vsi napadalci ter pričeli z demoliranjem.

Na energično intervencijo je bilo orožništvo takoj na mestu ter pričelo z raziskovanjem in zaslišavanjem. Oblast se naproša, da zagotovi varnost nacionalnih elementov v takih gnezdih nemčurskih in komunističnih banditov.

Primorska pisma.

IV.

Udušenje jugoslovenskega šolsiva v Primorju. — Stanje in statistika šolstva sedaj.

Italijani so prihajali v naše kraje z belimi zastavami, makaroni, čokolado in polnimi koši obljud. Dolgočasni lepaki so v najizbranejših frazah naznanjali »odrešenje in veliko kulturno napredovanje pod žezlom vsega močnega in zmogovite dinastije Savojevcev.« Svoboda je bila v tistih dneh beseda, ki je postala od tedaj za nas simbol profanacije.

Zmajevali so naši sivolasi očaki glave nad temi obljubami. Dvom je kraljeval v njihovih srcih, ker so vedeli, da čez Sočo v Furlaniji zvesobe ni. Deci so v strahu rosela nedolžna očesca, ko jim je kot med sladki Kalabrež ponujal kandidate in bombončke zavite v trikotnasti svileni papir. Trepotala je pred tujcem. Ne zastoni.

Avstrija nas je topla z biči. Ni nam dala šol in duševnega kruha. Trd je bil in ovsen. Vendar je bil vsaj kruhek.

Slovenske osnovne šole, gimnazija v Gorici, realka v Idriji, učiteljske v Gorici in snujoča se trgovska šola. Malo je bilo in nezadovoljnost naroda nad tem brezmejnja.

In Italija. Ta nas tepe s škorpioni in nam daje jesti kamenja. Siromaki smo bili. Desetnica je bila v Avstriji slovenska šola, a vendar je imela vsaj bore strehe nad seboj. Avstrijci so bili barbari, kakor uče našo deco italijanski učitelji. Italijani pa so nacija 2000-letne slave in neminljive kulture. Zbog tega so vrgli to našo ubogo, tako ponižno in krotko slovensko besedo iz šole na gnojišče narodu v bolest in rene-

gatom v posmeh. Z Gentilijevo reformo so ukinili vse slov. ljud. šole. Z več ali manj italijansko izpeljanimi intrigami pa tudi vse srednje šole, tako da je sedaj zasluženi narod tostran Javornika brez vsake slovenske šole! V dobi, ko plava svet v skrbeh za zaščito narodnih manjšin in ko žonglirajo s svobodoumnimi frazami, kot za stavo, živi in umira 600.000 Jugoslovenov v žrelu rimske volkulje brez najprimitivnejših nacionalnih pravic, ki jih uživa sleherno črno pleme pod angleškim protektoratom okoli Victorije jezera.

30. preteklega meseca so zaprli dvatisočletni kulturnosoci zadnjo našo srednjo šolo — »slovensko učiteljsko« v Tolminu. Brez vsakega predhodnega obvestila. Čez noč je prišel odlok. Učiteljske je preformirano v nižjo italijansko gimnazijo. Dijaki razgnani. Profesorji brez službe vrženi na cesto. Na njihova mesta so že imenovani zagrizeni fašisti iz centralne Italije.

Samo ena šola kljubuje vsemu. To je ponosna in tolikani osvražena pri Sv. Jakobu v Trstu. Nemajno stoji. Zaman so vsi viharji razpaljenih strasti, ki butajo ob njene granitne stene. 1100 vernih otroških ustec slovkije v njej našo besedo, sveto in pobožno kakor v cerkvi...

Doklej naj skriva se še pod nerot beseda naša o Gospod... Burja tuli in biča morje v Prosti luki. Odgovora ne ve! Čul sem moža, ki je valil z ramen breme in dejal: »Hudiči!«
Janez Trpin.

Bratovska bolnica in T. P. D.

Koncem preteklega meseca so z velikim pompom otvorili v Trbovljah tako prepotrebno bolnico. O tej otvoritvi se je mnogo pisalo po naših časopisih. Vendar pa je bila večina teh dopisov sestavljena tako, da so podčrtavali in naglašali ti samo zasluge in dobrote Trboveljske, za zgradbo te stavbe. Slavilo in hvalilo se je tiste, ki so prišli samo k otvoritvi bolnice, dvigati sijaj vse prireditve, s svojimi visokimi naslovi in svetlimi cilindri.

Nihče pa ni omenil pravega ustvaritelja sedanje nove bolnice, ki je v prvi vrsti samo, oni bedni rudar, o katerem ve gospoda le takrat, ko mu je treba znižati plačo ali pa pošiljati nani orožnike. Novo

bolnice v Trbovljah je zgradil znoj in prišteđen ter od ust pritrpani denar trboveljskega rudarja, ki je desetletja z nemalo visokimi bolniškimi dajatvami prispeval za gradnjo sedanje ponosne bolniške palače.

Omeniti smo že popreje, da je bila v bistvu vsa ta proslava ob otvoritvi namenjena ponajveč nekaterim visokim gospodom, ki se jim je hotelo kadila in prilizneno licemerske hvale. Zato so bojkotirali to slavlje vsi narodno zavedni. Tako delavci, kakor tudi nameščenci T. P. D. Udeležila se ga je tropa nezavednih ljudi, ki se še vedno ne morejo uživet v misel, da s svojo lahkovernostjo služijo samo gotovemu gospodom v štafažo. Zbog tega

ker se nam s tem razkriva važnost našega ozemlja v borbi za svetovno oblast. Med mest, ki so bili v tej dobi važne priče velikih dogodkov, je naše Skoplje, ki je po svoji zgodovini ena najvažnejših točk Balkana in naše države. Zato sem vam napisal teh par zgodovinskih spominov.
Dr. I. Jesen.

JANEZ TRPIN:

Iz laških ječ.

(Trpljenje brata Frana Tegija.)

Pišem spomine mojega trpljenja po ječah italijanskih kulturnoscev; najsi se to ne strinja z mojim pričanjem. Nič ni nepoštenega v njih! Vendar storil bi dobro naši veliki zavznici ob zapadni meji, če bi molčal, kakor navadno molčimo po najtežjih skušnjah Orjunaši. Tega ne maram! Preveč me peče obzestnost in prezir naših sosedov kojih brezprimerno sovraštvo napram nam zamorem vsak dan občutiti.

Velika je tragika nas, ki živimo ob meji Italije. Nikdo ne more slutiti vseh tistih neštetihi ponižanj, ki jih doživljamo iz dne v dan, pred onimi, ki so nas izgnali iz domače grude in postavili nasilno, sedanje mejnike ob provizorični meji. Dolga in težka je naša povest. Skoro, da se je ne izplača pripovedovati,

VOIKA-čevlji in nogavice
LJUBLJANA, Krekov trg 10

Je tudi njih defiliranje zaboletlo vsakega poštenega in zavednega rudarja proletarca, globoko v srce, ker je videl, kako suženjsko so se razpoloženi mnogi njegovi sodruzi, ki sicer tako radi naglašajo, da so vzgojeni socialistično.

Po oficelnem delu slavja se je vršil slavnostni banket, kjer je bilo jedače in pijače čez mero. Za dekoracijo je služilo pri tem banketu zopet nekaj delavcev. Občudovali so pač lahko fineše kuhinje svojih delodajalcev, ki sta jim sok in črn kruh nepoznana pojma. V zabavo so gospodje tudi nekatere teh nezavednežev onili, da so se nato premetavali po cesti sebi v nečast in delavskemu stanu v žalost.

Med tem, ko je bila vsa ta lepa družba polna vina in dobrih jedi, pa je na čes i zmrvoval, plakal in v obupni prošil mimoidoče koščka kruha slepi Jože Košak. V istem času je tudi zrl marsikateri rudniški upokojenec s 30 do 40 let službe obupno predse in premišljeval ves gladen in premražen, kako bi dobil kaj za pod zob in kje bi pogrel svoje premle ude. Saj marsikdo teh ubogih, od vseh pozabljenih bednikov, pomanjkanja na cesti umira s 100 kronsko mesečno pokojnino.

Komaj je par mesecev kar je tem siromakom, v zasmeh in vsemu poštenemu svetu v roganje izkazala T. P. D. reci in piši 39 milijonov dinarjev čistega dobička, katere je iztisnila baš s tovrstnim odtrganjem našega ubogega ljudstva, pa so se že našli med tem ljudstvom možje, ki so šli svojim pijavkam statirat. Za nje nimamo besede obsojbe, ker so v vsej svoji neznanjski neumnosti in pohlevnosti samo pomilovanja vredni. Vsem onim pa, ki jim je dovolil tega početja kliče-mo — združite se v enotno organizacijo, ki bo znala najti sredstva in načine, s katerimi bo mogoče ukloniti tudi vratarje pritepenih Židov in priseljenih tujerodcev, ki so jim blagi Slovenci prizanesli ob prevratu, namesto da bi jih poslali tja, kamor edino spadajo.

Stara tovarna nogavic in pietenin.
Ustanovljena leta 1888

M. FRANZI & sinovi

Lastnik: FELIKS FRANZI
LJUBLJANA, Privoz 10

Poštai predal 44

Telefon št. 425

Kupujmo in podpirajmo izvrstno

Kolinsko cikorijo

domači izdelak.

ker ni za take pripovedi danes sni-sla v tej zemlji slabičev in nerga-čev. Mi smo pozabljeni. Pozabljeni so tudi vsi nešteti zločin storjeni nad nami.

Danes, ko je najmanjši tatič kaznovan in zasledovan za svojo pregreho, ga ni človeka v tej zemlji, ki bi znal poiskati primerne za-do-sčenja za vse zločine, ki so bili in ki se še vrše nad nami.

Pozivajo nas od vseh strani, da čuvamo mejo. Vršimo svojo dolžnost. Pri tem nam večkrat zakrvari srce. Marsikdo izmed naših je v tej borbi že odstopil. Borimo se zvesti ukazom domovine. Ta pa daje sovražniku, ki nas ubija za vsak su-nek z nožem v naše prsa, zahvalo in celo priznanje.

Živimo v tej naši tako bogati državi in vendar ne najdemo pri vsej svoji neskončni ljubezni do naše lepe in nam tako drage zemlje, niti koščka kruha.

Primorani smo ga iskati tam, kjer nam ga režejo tirani, ki zatirajo in gnjavijo naš ubogi in borni narod. Morda nam je usojeno, da tako begamo, brez miru preko meje od domače kože, do zasilnega doma, preko provizornih meja. Kdo zamore preceniti vso globino bole-sti, ki jo užijemo vselej, kadar se vsi trudni in napol mrtvi plazimo okoli domačega krova, ko nas pri-

Boj fašizma s prostozidarstvom.

V Trstu še veje burja skozi razbita in zrušena okna polkovnika Pinzija in ostalih, ki jim je srd fašistovskih hord po skonstruiranem atentatu na veličino in ponos Italije — Mussolinija — razdejal vse. Najsi so bili ti možje, kolikor smo jih imeli priliko spoznati tudi Slovenci, najzagrizenejši italijanski nacionalisti, vendar jim bes črnih srajc ni prizanesel.

Italija diktatorjev in požigalsko teorističnih hord se nahaja danes v boju na življenje in smrt s prostozidarstvom, v kojega svobodoljubju vidijo največjo opasnost za svoj bodoči obstoj.

Minula je že lepa vrsta desetletij, odkar je padel kot poslednja žrtev slepega fanatizma zaostalih Špancev zadnji prostozidar. Sedaj pa se je pričela zopet nova era preganjanj pripadnikov te organizacije, in sicer v deželi, ki hoče biti najsvobodnejša in najkulturnejša. Italijanski prostozidarji trdijo, da smo temu v velik meri povod tudi Jugoslovenci. Nastop prostozidarskih lož za svobodo Jugoslovenov in proti zaslužnjanju neitalijanskih ozemelj je bil Brenov meč na tehtnici italijanskih nacionalističnih šovenov, ki so zasovražili od tedaj iz vse duše prostozidarje.

Izjava uglednega sodelavca pri Jugoslovenskem odboru potrjuje, da je v tovrstnem navajanju povoda spora masonov s fašisti, poleg drugih, tudi nekaj resnice. Saj navaja, da so jugoslovenski emigranti v Italiji dosegli šele večje uspehe od tedaj naprej, ko se je izrekla za njihovo tezo združenja Jugoslovenov in polpolnega razrušenja Avstrije, tudi velika loža v Rimu.

Pred vojno sta bili odločni protivniki lož samo Avstrija in Rusija, ki sta baš zbog tega poleg drugega veljali za najbolj absolutistični in nazadnjaški državi. Posebno Italijani so to radi očitili Avstrijcem pred vojno, kot poseben znak njihove cesarsko-habsburške prosvetljenosti.

Sedaj pa je baš taista Italija ona zemlja, ki je poleg dežele belegera terorja — Hortyevle Madžarske započela napram framasonom gonjo, ad maiorem gloriam Mussolinij, na način, ki mu ga ni para v

zgodovini. Padle so že celo človeške žrtve, kakor v Časih, ko je divjala napram prostozidarstvu v Španiji še inkvizicija.

Nas Jugoslovenci ta borba direktno toliko ne tangira, ker ni dolej še niti eden Jugosloven član katerekoli lože v Italiji. Zadel nas je seveda tembolj posredno pri zadnjih pogromih Lupetinijev črnosodcev, ki so menda videli v naši borbi proti italijanizaciji in za očuvanje najnavadnejših narodnih pravic tudi neke vrste svobodoljubje, ali kralji. Sicer pa so se našli celo med našimi sobratji podli in breznačajni ljudje, ki se niso sramovali nas v času kulminacije protimasonskih demonstracij denuncirati javno Italijanom kot framasone. O posledicah tega postopanja je znano že dovolj.

Postopanje napram svobodnim zidarjem v Italiji je za nas v toliko poučno, ker nam kaže, kako brezprimerna je nehalnost tega naroda. Največja sinova prerone Italije Mazzini in Garibaldi sta bila odlična člana lože. Da ne govorimo o ostalih ideoloških italijanskega narodnega edinstva.

Sedaj pa razbijajo zastopniki taiste Italije, ki se ima zahvaliti za svojo svobodo skoro edino samo tem možem — kipe in slike Mazzinija, Garibaldija, Crispija in drugih. Znamenja kažejo, da bo imelo to divjanje za enkrat uspeh. Izvedba zakona proti tajnim združenjem je vsaj na videz prisilila prostozidarje na umik, ki ga je tudi oficijelno najavil sam veliki mojster v Rimu. Toda istočasno preizkušeno načelo, da je misel močnejša in trajnejša od nasilja, bo prej ali slej znova potrjena tudi v Italiji, kjer bo maestro spoznal da imasta tudi vlada moči in nasilja svoje meje. Uveril se bo tudi prav gotovo, da se je zapletel v zelo opasen boj z vso svetovno prostozidarsko bratovščino, ki je zvezana preko cele zemeljske oble z nezlomljivo verigo.

Primerno izbrati in kriti s svojimi nameni za osvobodjenje zaslužnih bratov ta orjaški boj masonov — to pa je naloga onih predstavnikov svobodnih bratov onstran zasilnih meja, ki imajo v rokah našo in Jugoslavije bodočnost.

J. T.

Ljubljanska univerza.

V zadnjih dnevih je bilo po zgovornem besedičenju kraljevega ministra in bivšega romarja v komunistično Moskvo gospoda Radiča mnogo govorenja o ljubljanski univerzi. Razširjale so se najbolj alarmantne vesti o ukinitvi in demonstiranju univerze v Ljubljani, ki so pošteno razburile našo javnost iz vzemši maledika dela okoli »Narodnega dnevnika«, ki ni smatral potrebnim menda temu vprašanju posvetiti potrebne pazljivosti.

O potrebi, delu, uspehih in ciljih našega vseučilišča ne bomo tu raz-

tira hrepenenje preko gozdov domov.

Hiša očeta. Sladka in vendar za nas tako grenka beseda, ker ni nam pod Tvojo streho miru in pokoja. Tujec se šopiri pod Teboj. Tui ognji gore na domačem ognjišču.

Zapeče človeka misel, spomni na čase, ki so minuli in otrne se mu solza po mlademu licu.

Otrnila se je tudi meni. Mati bolna. Delal sem zanj in zase. Delal za tujca. Zaničljivo me je premeril, ko sem ga prošil kruha. Jaz, ki sem bil gospodar na tej zemlji. Težko mi je šlo delo izpod rok, ker videl sem v sleherni kretnji gospodarja, njegov zasmeh in brezmejno zaničevanje napram meni.

Dovolj robovanja tujci! Preveč je že ponižanja! Niti dne več! Pones naj bo poslednji dan. Nazaj hočem preko črte, ki seka živo telo naše grude v dva krvaveča dela. Nazaj v deželo mož in dejanj. Proč iz kraja bojazljivcev in zahrbtnjev.

Kaj je? Težka roka mi pade na ramo. Okrenem glavo. Za menoj stoji laški financer, v običajnem komedijantskem kroju s kurjim peresom za klobukom. Oborožen je do zob.

Mali mož se smeje in me vljudo no vabi s seboj, da se bo nekaj pomnil z menoj. Njegovo vabilo je

podkrepljevala še tolpa niemu slinljivih tičev, ki so imeli vsi name naperjene puške.

Kri mi je zaplala po mišicah. Puls se mi je povišal na maksimum. Čutil sem brnenje kit. Ali bi udaril, ali ne? Sam proti osmim! Neoborožen in nepripravljen.

Videl sem moje oči. Bati so se. Planili so po meni kakor gladni volkovi in me pričeli suvati z noži ter me biti s puškami. Na ustnicah mi je zacvetela krvava pena. Oči mi je zalila kri. Padal sem nekam globoko...

Zavedel sem se šele na poti. Vlekli so me s seboj, kakor mesarji živino. Pol po tleh, pol po zraku. Preklinjale in strašno naglo. Mudilo se jim je tako proti Postojni, da sem se moral tisti hip, navzlic vsem bolečinam, zasmejati njihovi naglici. Spomnil sem se svojih drugov. Da bi bili ta hip z menoj, kako drugače bi se pomenili s temi tiči.

Ponosno hite financerji proti Postojni. Na daleč ih viliroba krajci pelerin, kot znamenja zmage, ki je bila priborjena nad jugoslovenskim medvedom, tako brez vsakih žrtv. Bočito se jim herojska prsa in poskočen jim je korak.

Krvne žilice mi pokajo. Kri za nohti se nabira, da mi prsti oteka jo od minute do minute. Vrta se mi v glavi in okoli mene je vse črno.

tudi brez oklevanja izreka za neokrnjeno vseučilišče v Ljubljani; poleg vseh drugih že iznešenih razlogov za njegov obstoj, ki ih smatra tudi za dovolj tehtna dejstva potrebo ohrane neokrnjene univerze.

Podati smo morali to izjavo šele sedaj, ker niso gotovi gospodje smatrali potrebnim vprašati tudi nas, da li smo pripravljene podpisati znani manifest radi univerze. Poznamo te temne sile, ki so hotele s tem napeljavati vodo v svoje plitve strugice. Zmotili pa so se močno, če so mislili, da jim bo mogoče celo pri tako vitalnem vprašanju celega dela naroda pristavljati k ognju enodušnega narodnega razpoloženja lončke, v katerih varijo protijugoslovenski strup. Ni nam zato, da bi se bliščalo ime naše organizacije na prej omenjenem proglasu poleg Orja, Slomškove zveze ali kralji. Hočemo pa, da v tej zemlji, katero smo mi s svojo krvjo osvobodili in čistili madežev »Jungschützov in oboževalcev visokega Dunaja«, govorimo tako, kakor imamo pravico, ki smo si jo priborili na bojnih poljih! Govorili bomo pa še posebno tedaj, kadar se bo razpravljalo o institucijah, ki so neposredni plod našega

Dopisi.

Trbovlje. Dne 7. t. m. je spremlja Orjuna Trbovlje sestro Rusko Frankovič k večernemu počitku. Pokojna sestra je bila prva damska šivilja v Trbovljah, vseskozi strogo narodno zavedna. Zlasti je skrbela in delovala ob nesrečnem 1. juniju 1924 z veliko ljubeznijo in požrvovalnostjo kot prva pomoč za ranjene brate nacionaliste v Trbovljah. V sled svoje ljubeznivosti, izobraženosti in neumornega kulturnega delovanja je bila v vseh ljudskih krogih visoko spoštovana. Temu dokaz je bila velika udeležba spremljevalcev, številno šopkov in vencev k zadnemu počitku. »Trboveljski Zvon« ji je zapel ob grobu pretresljive žalostinke. Med drugimi se je poslovil brat Pust v ginljivih besedah v imenu Orjune od nepozabne sestre. Počival v miru in svobodni zemlji! Tvoj plemeniti duh in vzgled na naj živi med nami!

Orjuna Trbovlje. Soštanj. Kakor smo izvedeli, nameravajo tukajšnji Nemci na Silvestrov večer uprizoriti neko nemško igr. povzeto iz življenja gornjštajerskih »todlov«. Ne moremo se dovolj načuditi predrznosti tukajšnji par Nemcev, ki si upajo na ta način izzivati slovenski živelj. Ker vlada med nacionalisti radi tega veliko ogorčenje, prosimo mero-dajne oblasti, da to prireditve preprečijo. Vsekakor smo radovedni, če bi v slučaju dovoljenja naši »narodnjaki« v tako častnem številu posetili tudi to izzivalno nemško prireditve v Vsenemški hiši, kakor se je to zgodilo v našo sramoto nedavno ob priliki, ko so nemčurji prosklavljali obletnico za nie srečnega izida koroškega plebiscita.

Vrhnika. Razmere delavcev, kateri so zavarovani pri O. U. S. D., so postale vsled postopanja okrožnega zdravnika dr. Marolta nevz-

držne. Ker nima nikdo izmed zavarovancev, kakor tudi ne stranke, katerim pripadajo zavarovalni vsled čina zdravnika, kateri je obenem župan vrhniške občine, poguma proti njemu nastopiti, zahtevamo od g. zdravnika (župana), da se razmere takoj izpremenijo, sicer pričemo priobčevati posamezne slučaje njegovega postopanja. Prepričan pa naj bo g. župan, da smo tako dobrohotni, da pričemo najpopreje pri njegovi stranki, kjer bo mogoč zagovor lažje vsled vpliva, katerega ima v stranki, potem šele preidemo do tistih slučajev, v katerih oškodovanci ne bodo imeli nikakega ozira do g. župana.

Bratje! Ponavljam mojo prošnjo: Nabirajte prispevke za kritje našega deficita! Od vsake M. O. naj žrtvuje en brat eno uro za nabiranje pri znanih, trgovcih, podjetnikih, odvetočnikih itd. Če bodo nastopilo vse M. O., bo de krit naš dolg v eni uri! Čast naše organizacije zahteva, da stojimo tudi v tem oziru čist pred ljudstvom! Prvi prispevek 200 Din, sem dobil danes od M. O. Orjune Celje. Bratska zahvala! Kolikor poznam požrvovalnost naših bratov Orjunašev, sem prepričan, da bodo sledile temu bratskemu vzgledu tudi vse ostale M. O. Zdravo! — Rudolf Puc, bivši predsednik M. O. Šmarje pri Jelšah.

Spominjajte se nečvobojne Koroške in zaslužnega Primorja, ki pričakujeta od Vas Orjunaši Osvobojenja!

Vsi naj bodo naši čini posvečeni domovini!

Kar hočemo, to tudi moramo! Samo slabši pravilo, da ne morejo,

Omahuje in vendar ne maram, da bi klečel pred temi figarji. Postojnčani me gledajo in se mi čudijo. Zdi se mi pa, da jim ta prizor ni baš povsem neznan in da nisem jaz prvi, ki uživam dobrote rafiniranih sadistov naroda dvatisočletne kulture.

»Jezus! Marija! Kdaj jih bo konec? Tak je kakor Kristus,« je vzdihnila stara ženica, ki nam je prekrizala pot. Zasklele so me te besede in vstalo je v meni v vsej grozi vprašanje: »Kdaj bo konec?« Odgovor je bil — molk.

V i e č i. »Stoj!« Povelje je bilo podkrepljeno z udarcem kundaka med rebra. Stali smo pred financersko vojašnico. Vstopili smo. Seveda ni šlo zopet brez udarcev in psovvanj. Nisem imel časa vprašati, čemu vse to postopanje napram meni. Vrgli so me v umazano luknjo in niti dobro se nisem postavil na noge, že je zaskrbjal za menoj ključ.

Kaj sem storil, da sem si nakopal sovraštvo carja zmagovalcev pri Vittoriju Venettu? Premišljeval sem čemu so me zaprli. Glava me je bolela in rane so me pričele peči. Pred ječo se čuje enakomerni ritem hoje stražarja. Zakaj in čemu? Pred tremi meseci so napadli makaronarni na meji

boja. Med te nedvomno spada tudi vseučilišče v Ljubljani bi bila danes še vedno pobožni san Slovencev, če bi ne imel temelja za uresničitev v našem in naših padlih drugov delu. Kruto se varajo oni, ki mislijo, da bodo Orjuni to besedo kratili ali z intrigami onemogočevali.

Naš pokret.

Orjuna Zagorje ob Savi javlja, da se vrši vsakoletni redni občni zbor v nedeljo, dne 17. januarja 1926 ob 3. uri popoldne v mali dvorani »Sokolskega doma«. V slučaju, da ni ob določenem času zbrano članstvo sklepčno, se vrši eno uro pozneje ob vsaki udeležbi.

Iz Soštanja. Zaduja naša prireditve dne 8. t. m. je v moralnem kakor tudi v gnotnem oziru prav lepo uspešna. Glavna zasluga za to prireditve gre bratom Celjanom, ki so z veliko požrtovalnostjo sodelovali. K lepemu uspehu so tudi izdatno pripomogle sestre, ki so prevzele slaščičarno. Zahvaljujemo se tudi vsem ostalim, ki so na kakršenkoli način pripomogli k lepemu uspehu, kakor tudi vsem, ki so z lepim obiskom pokazali, da znao ceniti pomen in delo našega pokreta. Zdravo!

Orjuna Zagorje. V nedeljo, dne 29. novembra 1925 se je vršil v Iz-lakah članski sestanek mestne Orjune Zagorje ob Savi. Kljub slabi poti je bila udeležba s strani članstva polnoštevilna, v kar gre posebna zahvala bratom iz Lok. Na dnevnem redu je bilo predavanje »Država in nacionalizem«, predlogi in volitev delegata za 6. skupščino ter revizija članstva. — Na podlagi lastne izjave se črtata iz Orjune Cencelj Franjo, župan iz Lok in Negro Urh.

Akademski klub »Orjuna« Zagreb je imel 25. pr. meseca prav dobro uspešno IV. redno skupščino, na kateri je bil izvoljen po soglasno sprejetih poročilih nov odbor. Temu predseduje br. Dalibor Svoboda. Ustanovljene so bile tudi naslednje sekcije: Srednješolska, kulturno socialna, politična sekcija in propagandna, ki bodo vse takoj pričele z delom.

Razmnoževalne aparate.
THE REX CO., Ljubljana.

Kdor izdaja narod. jezik svoj in svojo domovino, ta je kakor Juda Iskarijot, ki je izdal Kristusa!

našo stražo. Bil je ranjen tudi naš stražnik. Nato je prišlo zopet do nekega spopada, o katerem sem izvedel šele par dni kasneje. Šel sem si ogledat kraj, kjer se je ta napad izvršil. S tem sem si pa že tudi nakopal nesrečo na glavo. Ko sem ogledoval teren, kjer se je napad izvršil, me je videl Italijan, ki je javil čisto brez povoda, da sem bil pri tem spopadu udeležen tudi jaz.

Ko sem šel par dni nato preko meje, so me aretirali in me gnali v neko obmejno stražnico. Tu je bilo že zbranih 7 do 8 moje starosti enakih fantov — Orjunašev in Sokolov — dolžili so jih tudi, da se bili udeleženi pri tem napadu. Meni so tedaj še posebej naprtili to, da sem razrušil in poškodoval neko italijansko obmejno stražnico, o kateri je preiskava pozneje dognala, da so jo heroji sami nalašč uničili. Groze nam, da nas izstradajo. Pripravljajo se, da nas vse skupaj odvedejo v notranjost dežele. Tenente zaman povprašuje po junakih, ki se prostovoljno oglasijo, da nas uklenjene pospremiijo v Postojno, ker se boje napada...

Eskorta je urejena. Vojaki nabijajo puške in preizkušajo ubijanje. Verige rožljajo pesem našega naroda. Odhodi!

Stoj! Ne gremo še. Preje nas mora zaslišati karabinjerski čst-

nik, ki se je baš zadnji hip pripeljal z avtomobilom. Zaslišavanje se vleče v neskončnost. Končno ukaže ta oficir tenenteju, da nas takoj izpusti na svobodo. Ta se ukazu upira, a ne pomaga nič.

Morda hočejo Italijani zopet to afero pogrevati in jo iznova načeti, ali kaj? Čim bolj razmišljam, čemu so me zaprli, tem manj vem.

Ogledujem si novi stan. Sedem korakov dolga, štiri široka, ušiva laška lukuja. Sipe v zamreženih oknih pobite, kakor tudi pri kontrolnem okencu, da mi prav pošteno pihla pod nozami.

Čas teče počasi. Izgubljam smisel zanj...

Zaslišavanje.

Ključ je zaskripal v vratih. Morda me bodo osvobodili, ker so spoznali, da me kot jugoslovenskega državljana ne smejo meni nič tebi ne držati v zaporn. Morda se bo ponovil dogodek, kakor oni pred meseci, ko nas je izpustil karabinjerski oficir.

Val dnevnih luči mi jemlje pogled. Blešči se mi. Vstopajo. Eden dva, trije, štirje, pet, več. Polna celica jih je in še po hodniku stoje. Zare jim oči in strašno me gledajo.

Bijejo me z bikovkami, kundaki, revolverskimi ročaji, zbadajo z noži in vrče zasliševanje. S silo me ho-

Prvovrstne PARFUME in KOLINSKE VODE

tudi po teži, pripo. oča

parfumerija STRMOLI
LJUBLJANA, Pod Trančo št. 1.

Petrinjski proces o katerem smo že poročali, je bil pred kratkim odgojen radi izvida na licu mesta dogodkov. Iz dosedanjega poteka razprave je vidno, da so preminulega Soviča ranili sami separatisti, ki so mislili o njem, da je Orjunaš. Zanimivo je dejstvo, da so hoteli komunisti priči, ki je to izpovedala, skoro ubiti zbog tega in da je morala intervenirati policija. — Državno pravdnistvo je celo enega izmed napadalcev takoj priprlo v zapor radi življenju nevarne grožnje.

Izpustili so na podlagi poteka te razprave že br. M. Sajra, ki je bil za časa spopada v Sisku in zbog tega ni mogel sodelovati pri spopadu. Karakteristično je, da je bil osvobojen šele po štirih mesecih ječe, nalsi se je vedelo, da ni bil udeležen pri krvavih dogodkih.

Verujemo v pravico in se nadamo, da se bo izkazala pri ostalih nedolžnih bratih.

Škofja Loka. V tukajšnji tovarni »Sešir« je nameščen mojster Hübl Ulrich. Postopanje tega gospoda z delavstvom je vse prej nego priljubeno, kajti psovke madžarskega nemškega kova so pri njem na dnevnem redu. Njegovo priljubljenost ni dovolj izpričuje dejstvo, da ga je pred par dnevi delavstvo samo iztiralo iz tovarne. In ne samo to! V političnih razgovorih veje iz njegovih besedi mržnja do naše zemlje. Po njegovem naziranju Jugoslavija ne bo obstojala niti 10 let več. Priporočamo g. Hüblu, da naj si le poišče zavetja pri Avstriji, katere državljani je.

Ravnateljstvo »Sešira« je dalo deputaciji Orjune dovolj obljub — sedaj čakamo dejanj.

9. januarja priredi Orjuna svečan plesni venček. 15. januarja pa se vrši redni občni zbor s sodelovanjem celokupnega tamburaškega zbora. Zdravo!

Orjuna Vrhnika je priredila na kraljevi rojstni dan predavanje o kraljevi rodbini Karadjordjevičev. Predaval je brat Milan Sifer, ki je

Brezkonkurenčne cene

v zimskih ulstih, oblekah, dežnih plaščih in vsakovrstnih oblačilih
VAN RUDI

**JOS. ROJINA
LJUBLJANA.**

čejo pritirati do tega, da bi priznal in še zlobno denunciral ostale brate za izvršilce dogodka, ki mi je bil povsem neznan.

Vsa Kalvarija, ki sem jo preživel takoj po aretaciji se ponavlja znova. Obliva me kri in zdi se mi, da mi le počita lobanja. Izgubljam zavest, a eno vem, da raje poginem, kakor da bi znil samo besedo.

Na sencih čutim mrzlo cev, ki mi pritiska na napete žile.

Tenente poleg mene šteje in vpije v me, da imam še dve minuti časa za premislek. Ako ne povem, konec je z menoj. Govori ali pogini pes.

Kratke in vendar tako dolge so sekunde. Vsaka, kakor leto bolesti. Še dvajset sekund in konec bo vsega! Po glavi se mi je podila misel za mislijo. Deset, dvajset, sto tisoč, nešteto. Vse pred menoj se je pogrezalo vedno bolj v neko neprodno meglo, ki me hoče vsak hip pogubiti. Iz teh megel pa je še vedno zrl v vsej goloti strah mojih mučitelcev, ki so menda vsak hip pričakovali, da mi duša zadivja v krilih zadnjega doživlja. Upri se bi, ali kako, ko že pet dni nisem imel jedi v ustih.

Pet dni stradanja mladega človeka. Vsak dan so mi nosili pred lino celice kruha, mesa in vina, da sem gledal. Ko sem stopil bliže, da bi vsaj vonjal duh prazne pečenke, pa so mi zbrani financarji pričeli pljuvati v obraz in me obmetavali s čiki.

(Dalje prihodnjič.)

v lepih besedah očrtal pomen tega dne. Predavanje je uspelo dobro. Želeti pa bi bilo od Vrhnicanov, da bi prišli nanj vendarle v nekoliko večjem številu. Manikalo je tudi nekaj Orjunašev, ki se s to svojo neopravičeno odsotnostjo niso izkazali nič kaj orjunaške!

Službene objave.

Članske znake smejo glasom statuta prodajati samo organizacije članom, nikakor pa trgovine, kot se je pred nedavnim časom zgodilo v Celju.

Organizacije, ki ne bodo pravčasno odgovarjale na poslana jim dopise, bomo z imeni priobčevali javno v Orjuni. Pri tem bomo navedli tudi številko in datum dopisa, na katere bomo brezuspešno pričakovali odgovora. Nad posameznimi funkcionarji, ki ne bodo vršili pravilno svojih funkcij bomo izvajali najstrožje konsekvence. V Orjuni mora zavladati najstrožji red in disciplina, ki sta edini jamstvi za njen končni in popolni uspeh.

Oblastni tajnik.

Dopisnike prosimo, da pošljejo za Novoletno številko prispevke najkasneje do 29. t. m.

UREDNIŠTVO.

POSTAVITEV SPOMENIKA TRBOVELJSKIM JUNAKOM.

V smislu sklepov IV. redne skupščine ljubljanske oblasti je sklical občinski odbor posebno sejo za konstituiranje odbora za postavitve spomenika. Seja je uspela prav dobro in je bil na njej izvoljen odbor na čelu z vrlim bratom dr. Tone Jamarjem, ki jamči, da bo s smiselnim sodelovanjem vsega članstva v kratkem času spravi skupaj vse potrebno za postavitve spomenika. Eden prvih sklepov tega odbora je bil, da si je zasigural na pokopališču mesto, ki bo po mnenju akad. kiparja Lojze Dolinarja najprimernejši za postavitve spomenika. Obenem je prepustil delo za postavitve spomenika g. Dolinarju, ki bo napravil tri osnutke načrta za izgraditev spomenika, izmed katerih bo eden končno sprejet za izvršitev. Za osnovno misel izdelave osnutkov se bo naprosilo naše brate umetnike.

Finančni načrt, ki je izdelan že v glavnih obrisih, jamči, da se bo zbralo dovolj velika sredstva za popolno ureditve te ideje, seveda če bodo člani odgovarjali nalogam, ki jih stavi nanje Odbor za postavitve spomenika. O tem načrtu in nalogah članstva bo podal odbor že še točna in izčrpna navodila v izvršnje.

Delo je započeto, na nas vseh pa je, da ga vredno in dostojno njegovemu velikemu namenu izvršimo.

Kronika.

MI GREMO NAPREJ!

Ob priliki zadnjih dogodkov, ki so se vršili med br. dr. Leontičem in g. Pribečevičem so se našli celo v naših vrstah nekateri, ki so za hip pokolebali v svoji veri ter plašno izpraševali, kako in kaj. Mi smo k tej zadevi že dovolj jasno izpregovorili za zunan. Sedaj ostane še par pripomb za one znotraj naših vrst, ki so se zbal za usodo Orjune za to, ker ni in ker pod sedanjim vodstvom tudi v bodoče ne bo sklepala kakršnihkoli kompromisov. To klaverno kompromisarstvo Orjuna prepušča brezglavemu početju večini naših političnih partij, ki si lahko čisto brez moralnih očitkov menjajo iz noči v dan program in načela. Orjuna pa je ena in zvesto dosledna svojemu programu in mu bo ostala i v bodoče, najsi se potem to že sklada z interesi nje sorodnih in bližnjih grup, da ali ne. V tej svoji dosledni značajnosti se ne plaši tudi največjih žrtv za to, da očuva svoje absolutno svobodno prepričanje in udeleževanje. Zbog tega pa morejo razumeti popolnoma naše delo samo oni, ki gledajo nani brez pomislov in z zavestjo, da je v vseh svojih posledicah izvajal edino le iz hotenja doseči dobro za državo in Nacijo.

Kdor z nami orje ledino in gre za našim plugom ter se ozira nazaj ali vstran, ta ni sposoben za med nas. Kajti Orjuna hoče celega človeka, ki ga bo prerodila v novega, zavednega in zdravega moža, ki se

bo zanašal samo na svoj razum in na svoje mišice ter se otresele jeroštvi onih, ki ga danes morda nehoti izkoriščajo in zavajajo v nesrečo! Od todi tudi naziranje Orjune o masi, ki ljubi samo onega, kdor jo zabava ali pa hrani.

Orjuna je prestala še težje momente. Prenesla bo tudi tega. Gotovo je že sedaj, da zle in temne namere sil, ki so jo hotele razbiti po vseh drugih neuspelih poizkusih tudi v tem slučaju eksperimenta z razkolom ne bodo uspeli! Mi se zavedamo položaja in to je že zmaga nad licemerstvom onih, ki so skušali govoriti brez in preko nas o nas.

»Narcis« d. d. Zagreb, trgovina s papirjem, še vedno uporablja »Rechnunge« in z njimi izjiva nacionalni čut Jugoslovenov. Specialiteta te firme so jaslice! Opozorjamo naše trgovce, da temu postopanju primerno nastopajo napram agentom firme »Narcis«.

Opcije. Neprestano prihajajo na naše tajaštvu posamezni naši člani, ki so že pred meseci vložili prošnje za opcije, na katere pa dosedaj še niso prejeli nikakega odgovora. Poznamo težak položaj notranjega ministrstva v tem vprašanju, vendar smatramo, da bi že lahko nagleje poslovali. Ako je bilo v stanu tako brzo rešiti prošnje nemških optantov uslužbencev T. P. D., katerim so občine odrekale celo domovinsko pravico in proti katerim je nastopila vsa poštena narodna javnost v Sloveniji, potem bi že zamoglo vršiti svoje dolžnosti tudi napram optantom jugoslovenskim nacionalistom. Kajti kdo si more misliti bridkejšo ironijo, kakor je to, da sta Nemec in nemčur, ki sta desetletja gnjavila in trpinčila naš delovni narod, sedaj v narodni državi imela prednost pred jugoslovenskim delavcem. Še večja pa je ta ironija, če pomislimo na to, da ti Nemci in nemčurji sedaj mečejo iz obratov Jugoslovane, ki so morali pribežati v Jugoslavijo pred nemškim in laškim divjanjem — zato — ker so tuji državljani, ki morajo prepustiti svoja mesta nemčurkim optantom.

MARENBERŠKE OBČINSKE VOLITVE.

V nedeljo, dne 20. decembra so se vršile v trški občini Marenberg občinske volitve. Za desolantne razmere, katere tam vladajo med Slovenci in teror Nemcev na dan volitev, je bil rezultat še skoraj dovoljen. Slovenski listi ste bili dve in je dosegla vsaka po dva mandata vsled vezanja, nemška pa pet odbornikov. Slovenski socialisti so si dovolili svoj šport in združili na listo komaj 7 glasov; prefrignani nemški tržani so dali postaviti tudi nemško socialistično škrinjo in tam vložili 8 kalinov na škodo slovenskih socialistov. Slovenci bi lahko imeli v občinskem odboru večino, ako bi slovenska inteligenca bila na svojem mestu in bi nastopala v Marenbergu složno. Toda kjer vladajo častihlepnost, zavist in nezakrenost, tam ni zmage in ni nikoli uspeha. Čudno pa je, da naš sodni predstojnik ni čutil narodne in državne dolžnosti se udeležiti volitev. Vsled skrajnega in zakonitnega neposrednega terora od strani Nemcev neposredno pred volilnim lokalom, se morajo volitve razveljaviti in zmagali ste sedaj prvič in — zadnjič. Dobro si bomo zapomnili volilnega fjakarja Hödlovega Pepija!

Tužni glasi.

Zavednost našega ženstva. Čital sem v enem zamejnih časopisov s kakimi podlimi sredstvi nastopajo italo-fašistovski učitelji proti jugoslovenskim učiteljem, ki morajo prenašati njihove strašne šikanse. Eden teh kulturnih divjakov je tudi tukajšnji italijanski učitelj Pace, ki je pred nekako polovico leta v družbi še z nekim njega vrednim Olitijem pretepel slovenskega učitelja - Sokola. Nato pa je prepojen satanske mržnje proti njemu vlomil v podstrešje, vzel tam iz omare italijansko tricoloro, jo polil z mastjo in raztrgal na več kosov. Po tem činu je odšel h karabinijerjem in jim lažnivo denunciral soprogo prej omenjenega učitelja, da je »oskrunjenje zastave caporetških herojev« izvršila iz sovraštva proti Italiji. Ni si težko predstavljati nepravilne, ki jih je imela potem ta radi te podle in brezčastne laži. Predla bi ji prav trda, da se ji ni posrečilo s pričami

dokazati neresničnost Pacejeve denunciacije.

Ima pa poleg tega omenjeni možak še druga taka dobra dela na vesti. Navzlic temu se je našla Slovenka v okolici Ljubljane, ki prav pridno dopisuje z njim in mu po Pacejevem pripovedovanju redno pošilja natančna obvestila o stanju in položaju v Jugoslaviji. Nič manj se ne razume z neko bivšo tukajšnjo učiteljico, ki je maturirala v Jugoslaviji. Sedaj pa še nekaj okoli govoriči, da upa na službo pri edini slovenski šoli v Trstu.

Pretepač Oliti pa se je zaročil z gospodično Almo Ivančič, koje so rodniki bivajo v Jugoslaviji.

K temu postopanju teh žensk, katerih imena še ob priliki priobčimo, pripominjamo še to, da majo tak smisel za asimilacijo samo kultivirane ženske, dočim moramo priznati, da so naša kmetska dekleta vse bolj in odpornejša proti italijanskim hinavcem, ki jih itak zavajajo samo v nesrečo.

Zadušeno društveno življenje. Po znanem slučaju z dr. Webrom nismo dobili Slovencev v Trstu doslej še niti enega dovoljenja za prireditve najmanjše kulturne prireditve. Prepovedujejo celo zbiranje Slovencev v večjih družbah v posameznih gostilnah. Sicer ne naravnost, nego posredno s tem, da gostilničarja šikanirajo. Groze mu celo z odvzemanjem koncesije, če bo še v nadalje dopustil sumljivo shajanje Slovencev, v katerem vidi vsegamogočn Italija že nevarnost za svoj obstoj in tajne konspiratorske namene.

Tržaškimi Slovincem menda po mišljenju in delu njihovih tiranskih gospodarjev res ne preostaja drugega, kakor da gredo živi v grobove. Motijo pa se ne malo Italijani, če mislijo, da bodo kdaj kaj takega dočakali! Okrnjen in izmalichen je »Narodni dom«. Stoji na vendar trdno in kljubuje vsemu na sramoto naroda Mazzinijev, Salveminijev in Dantejev. Enako je s slovenskim življenjem v Trstu. Zdesetkovane so njegove železne vrste, kar na njih je, ti so možje!

Tiskarna »Edinost« je deloma izvršila že najnujnejša popravila poskodovanih predmetov iz za zadnje fašistovske invazije v njene prostore. Stroški, ki jih ima s temi popravili so silni in dosegajo lepe stote sočake. Kaj pomeni to za podjetje, ki je odvisno samo od sebe in od samopomoči, si lahko predstavlja vsakdo sam! Radovedni smo kdaj bo povrnila Italija to škodo in kako bo kaj nagradila najboljše sinove italijanskega naroda za njih strogi in odločno fašistovski nastop proti jugoslovenski narodni manjšini.

Tu ima gospod Bordero, ki sicer prav rad govori o prijateljstvu in dobrih odnosih z Jugoslavijo, prav lepo priliko, kaj dobrega ukreniti o čemur bo res mogoče izreči zadovoljivo besedo. Težava to zanj ne bo, posebno če se še pomisli, da je država povrnila tržaškimi framasonom, med njimi tudi colonelu Finziju, že vso škodo povzročeno pri zadnjih izbruhih narodne italijanske duše, ki jo zna tako lepo dirigirati disciplinirani gospodine Lupetini!

... Sedaj imamo že znatno veliko vojsko. Toliko po večini, kolikor je potrebna narodu za osiguranje njegovega miru pri razvoju na gospodarskem polju. Ta minimum moremo obdržati, pa tudi vsak hip po potrebi dvigniti.

Imamo vojsko, ki je povsem sodobno organizirana in izoblikovana

iz junaškega naroda, ki bo v momentu obrambe svojih pravic strahovit bič za vsakterega, ki se bo drznil poseči po njegovem teritoriju ali žalič dostojanstvo njegove domovine. Zbrisal ga bo, kakor besen orkan z zemlje, takoj v prvih borbah! Pokazal bo v tisoči pot vsemu svetu svojo junaško dušo in vso svojo neizmerno ljubezen napram domovini.

S to vojsko morajo računati tako prijatelji kakor neprijatelji našega naroda in naše očetnjave.

(General dr. J. Nikolačević.)

ZRNA.

»In vendar se giblje!« Iz govora pisatelja F. S. Finzgarja o Slomsku posnemamo tudi:

»Trubar je bil sicer protestant, vendar je bil pozitivno resnično veren in je nadvse ljubil slovenski jezik...«

Hrenu so še pred leti postavljali spomenike, ker je s tako vehemenco zažigal slovenske knjige. Tedaj je delal tako še tudi gospod knezoškof. Sedaj pa pristevajo že tudi Trubarja med svoje.

Počasi se giblje kolo razuma v glavah edinih legitimnih zastopnikov slovenskega naroda, ki iščejo v preživelih preteklostih opore za sedanje blodno in nesmiselno balo proti sovražnikom, ki jih ni!

Polagoma pa pristajajo tudi na to, na čemur stojimo že od početka. Ivan Cankar, Jurčič, France Levstik, France Prešeren, Josip Stritar, Simon Gregorčič, Maselj Podlimbarski, sedaj še Primož Trubar. In ni več daleč dan, ko bodo naturalizirali s pozitivno resnično verostjo ali pa vsaj slovenoborstvom tudi Antona Aškercu. Od njega pa do sedanjega gospodarja slovenske besede — Vladimirja Levstika pa tudi ni več tako velik skok, ki bi ne omogočil še aklimatiziranje kakega dr. Laha. Končno celo še Aleša Potrčnika in nas vseh, ki smo pisali okoli »Orjune«, ker smo se vbadali s slovenščino!

Italija ni niti demokratska, niti aristokratska — nego anarhistična. (Giuseppe Prezzolini.)

Italija napreduje po zaslugi bedakov. Ti delajo, plačujejo in umirajo. Oni, ki navidez pomagajo Italiji pri napredku, so prebrisanci, ki ne delajo nič, zapravljajo in se zabavajo. (Nova Evropa.)

Nova drogerija v Ljubljani. Ugledna trdka »Sanitas« v Celju, ki slovi po svojih solidnih cenah in točni postrežbi že dolgo širom Slovenije, je otvorila dne 19. decembra

Vse dobre lastnosti, ki jih zahteva gospodinja pri pranju od izvrstnega mila, ima Zlatorog milo. Velika čistilna moč in izvanredna izdatnost mila napravijo v najkrajšem času iz umazanega perila snežnobel, dišeč zaklad!

Zato zahtevajte le ZLATOROG milo!

v Prešernovi ulici šte. 5 svojo podružnico. Nova drogerija je bogato založena z vsem drogerijskim blagom, prav posebno pa tudi z najfinjšimi francoskimi milji, parfumi in drugimi lepotili ter s fotografskimi aparati in potrebščinami vseh glasovitih svetovnih tovarn. Priporočamo jo občinstvu za nakup božičnih in novoletnih daril. V ostalem opozarjamo na oglas v današnji številk.

Kniževnost.

»Zdravje«, ki je doslej izhajalo kot priloga »Preroda« prične s 1.

januarjem izhajati samostojno. List bo urejeval g. dr. Ivo Pirc. Cena mu je samo 30 Din letno. Naročnike sprejema: Uprava lista »Zdravje«, Ljubljana, Higijenski zavod kraljevine SHS.

Daniel De Foe: »Robinson Crusoe«. Za slovensko mladino priredil Vladimir Levstik. Z barvno naslovno sliko in 7 celostranskih ilustracijami po izvornih risbah Rajka Šubica. Založila Kleinmayr & Bamberg, dr. z o. z. v Ljubljani. Cena broširanemu izvodu 28 Din, vezani knjigi 32 Din, s pošto 3 Din več.

Ako je v besedah nemškega pesnika, da je »najboljše baš dovolj do-

bro za mladino«, le količkar resnice, potem smemo ceniti slavno zgodbo o Robinsonu nad vse knjige tega sveta. Mladež vesoline zemeljske oble je oddala zanj svo glas in pričala zanj leto za letom, vsak dan iznova. Ni ga kulturnega jezika, na katerega »Robinson Crusoe« ne bi bil preveden, ni ga pismenega človeka, ki ne bi prišteval te divne knjige med najdražje spomine svojega detinstva. Še odrasli je ne moremo odpreti, ne da bi nas iznova ukenila v svoj čar. Nič čudnega ni tedaj, da je »Robinson Crusoe« od svojega prvega pojavljanja med Slovenci tudi naši mladini in našemu

ljudstvu brezprimerno ljub in drag. Od stare Cafove in Parapatove izdaje pa do raznih, bolj ali manj neuspešnih priredb iz novejših in najnovejših dobe je romal med narod v mnogih desetstisočih izvodih. Založila Kleinmayr & Bamberg, dr. z o. z. v Ljubljani se je lotila naloge, podati to književno veledelo venčar že enkrat v res vzorni izbiri in času primerno dovršeni jezikovni obliki. Njena izdaja »Robinsona«, ki je prišla te dni na trg, je v tem pogledu prava mojstrovina odličnega pisatelja in prevajalca Vlad. Levstika in ilustrovana z risbami R. Šubica Roditelji, ki hočejo razveseliti svojo

deco z »Robinsonom« ter šolske in ljudske knjižnice, ki ga žele nabaviti, se zdi ne bodo mogle več pri- toževati, da dobrega slovenskega »Robinsona« ni. Zabeležiti je treba tudi to, da je Kleinmayr & Bamberg-Levstikova izdaja s svojim 162 stranmi srednje osmerke doslej najobširnejša v slovenskem jeziku. Cena je sprito tega pač skrajno nizka. Lepo in vsebinsko dragoceno knji- go priporočamo kar najtopleje za božična in novoletna darila: dob' se po vseh boljših knjigarnah ali pa neposredno pri založništvu Kleinmayr & Bamberg, dr. z o. z. v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmodernejše urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najpro- stejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, teposlovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. - Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Solski zvezki za osnovne in srednje šol?

Risanke, dnevniki in beležnice.

2 vprašanji prosim!

Ali so Vam znane

velike ugodnosti naše božične reklamne prodaje?

Ali ste se iste že udeležili?

Ako še ne — storite to nemudoma. Uverjeni smo, da bodo naše pošiljke napravile Vam, kakor Vašim dragim neizmerno veselje. Tudi Vi boste prijetno presenečeni kakor vsi oni, ki so naše parfume že naročili, o čemer nam priča nebroj priznanih dopisov, od katerih nakatere spodaj navajamo.

Da seznanimo širšo publiko z našo izborni specialiteto parumov, aranžirali smo božično reklamno prodajo, katere nudi udeležencem izvanredne ugodnosti.

Udeležba pri naši reklamni prodaji upravičuje vsakogar kdor naroči 6 steklenic najfinejšega »ODEON« parfuma lepo sortiranega v kartonu za samo Din 65.— (namesto Din 90.—) za sledeče:

1. Na udeležbi pri razdelitvi 60 velikih nagrad po nastopnem nastavku:

1 nagrada v skupni vrednosti od	Din 50.000.—
2 nagradi po Din 10.000.—, skupaj	20.000.—
4 nagrade	20.000.—
2 nagradi	4.000.—
10 nagrad	10.000.—
41	20.000.—

2. Na razdelitvi 5000 posebnih nagrad v skupni vrednosti Din 450.000.— na ta način, da mora povprečno vsaki tretji naročnik dobiti posebno nagrado; razven tega pa v ugodnem slučaju lahko odpade nanj še ena izmed velikih nagrad do 50.000 dinarjev.

Pošljite tedaj takoj po nakaznici ali v denarnem listu znesek Din 65.— (naroči se lahko tudi več kartonov naenkrat), nakar dobite obratno našo krasno zbirko 6 steklenic »Odeon« parfuma. Vsaki pošiljki je priložen kupon s tekočo številko ter razdelilni načrt za nagrade, s kojim se smatra strinjajočim se vsak naročnik. Vlaganje oz. porazdelitev kuponov za velike nagrade se vrši pod nadzorstvom kr. notarja.

Kako pišejo naši naročniki.

V časopisu sem brala Vaš oglaš za nagrade. Ker sem se pri svoji znanosti prepričala, da so Vaši parfumi, kljub nizki ceni res fini, naročam en karton. 65 dinarjev Vam pošljem posebej . . .
Z. S., Hrušica.

Vaša pošiljka mi je napravila v resnici veliko veselje. Tako lepe izbire 6 steklenic za samo 65 dinarjev nisem pričakovala. V enem ovitku sem našla priznanico za posebno nagrado. Pošljite mi prosim še dva kartona po 6 steklenic. Znesek Din 130.— prilagam . . .
M. P., Ljubljana.

Zelo veliko srečo sem imela. Pri prvi pošiljki sem dobila priznanico za posebno nagrado. Ko sem vnovič naročila 2 kartona sem pa našla v enem zopet 1 priznanico. Pošljite mi prosim takoj še dva kartona. Tudi več mojih prijateljev se je odločilo za naročilo . . .
B. L., Beograd.

Naročite torej nemudoma, kajti naša reklamna prodaja traja samo do 27. decembra. Tudi Vi boste zna že pošiljko zadovoljni!

»ODEON«, tvornica kosmet. predmetov in parumov
LJUBLJANA, Vegova ul. 8/48.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenjenim odjemalcem in se v naprej priporoča

M. Feldin

trgovec

Maribor, Grajski trg.

MEHANIČNO
UMETNO VEZENJE

MATEK & MIKEŠ

LJUBLJANA
DALMATINOVA 15

Izvršuje vsakovrstne veze-
nine, kakor zastore, perilo
in drugo najfinejše in naj-
cenejše tekom 14 dni,
predtiska v teku 12 ur

Velezalogo pohištva, tapetniških izdelkov, žime in morske trave priporoča tvrdka
PETER KOBAL, KRANJ.
Podružnica: Ljubljana - Kolizej.

INSERIRAJTE V »ORJUNI«!

ING. DUKIČ IN DRUG

GRADBENO PODJETJE

LJUBLJANA

BOHORIČEVA ULICA 24

Okaslonelno kupite
radi zmanjšanja prevelike zaloge:
briljante, bisere
zlatnino, ure, srebrna na-
mizna in jedilna orodja pri

JOS. EBERLE
LJUBLJANA
Mestni trg št. 17.

ELEKTROTEHNIČNA TVRDKA
IVAN BOGATAJ
LJUBLJANA, KONGRESNI TRG ŠTEV. 19 (POLEG NUNSKÉ CERVÉ)
NUDI
KRASNA BOŽIČNA IN NOVOLETNA DARILA
ELEKTRIČNIH SVETILK, KUHALNIKOV, LIKALNIKOV I. T. D.
Z 10% POPUSTOM NA STALNE CENE DO 25. DECEMBRA T. L.

Ne zamudite prilike in pohitite v
TEKSTILBAZAR
Ljubljana, Krekov trg 10, prilijče in I. nadsir., ker tam se prodaja:
Flanela za srajce po Din 10-50, štofi, dubli, kamgarni, velurji, belo blago, porhati in vse oblačilno blago po čudovito nizkih cenah
Ostanki v prvem nadstropju za skoro polovično ceno.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenjenim odjemalcem
A. TRPIN, trgovec
Maribor, Glavni trg.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenjenim gostom
vodstvo kavarne
»EVROPA«
v Mariboru.

Kdor si poleti dobre hrane no-
vega sladkega Burgundca in 4 leta sta-
rega Moslerja, naj pride v Narodni dom
in Štajersko klet v Mariboru.

Za plesno sezilo
V O X
glasbene plošče
stroji potrebšćine
Glavna zaloga
H. Kenda
Ljubljana
Mestni trg 17.

NAJFINEŠA! NAJNOVEŠA!
KOZUHOVINA
STANISLAV MATTÉ, Ljubljana.
PRODAJALNA: SODNA ULICA 5.
TOVARNA: KAMNIŠKA ULICA 20.
 se priporoča za razna krznarska dela.
 Vsa v zalogi nahajajoča kozuhovina po znatno znižanih cenah, posebno jopice iz krtovine, sielelektrik, i. t. d. Prevzamem tudi vse vrste kože za strojenje in barvanje.

Preselitev.
 Slavnemu občinstvu vljudo naznanjam, da sem se s svojo dolgoletno obrtjo preselil
na Sv. Petra cesto števil. 12.
 nasproti hotela LLOYD in blizu Marijinoga trga, kjer sem lokalo času primerno opremil ter prosim nadaljnega obiska
 Spoštovanjem **M. Podkrajšek**, frizer za dame in gospode.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenj. odjemalcem
Miloš Oset
 veletrgovina s špecerijskim in kolonijalnim blagom
MARIBOR, Glavni trg.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem c. odjemalcem z nadaljnjim priporočilom
J. Kravos
MARIBOR
 Aleksandrova cesta.

Da omogočimo tudi p. n. ljubljanskemu občinstvu udoben nakup svojih priznanih, deloma svetovno-znanih specijalit,

otvarjamo danes, 19. dec.

svojo podružnico v Prešernovi ulici 5.

(bivši lokal cvetličarne Herzmansky)

V tej, po izvršnih umetniških načrtih docela novo opremljeni prodajalni bomo nudili svojim p. n. ljubljanskim odjemalcem:

Vse običajno drogerijsko blago, tako kemikalije, zdravstvene in kozmetične preparate kakor vsakojake potrebščine za postrežbo in nego bolnikov, dojenčkov itd. v bogati izbiri in kar najboljši kakovosti

Še posebej si usojamo opozoriti cenjene dame na svojo izredno dobro asortirano zalogo najizbranejših francoskih mil, parfumov in drugih lepotic.

P. n. fotografom in ljubiteljem fotografije smo na razpolago z aparati, ploščami, papirji in drugimi potrebščinami najslavnejših francoskih in nemških tvornic.

Za točno postrežbo in solidne cene jamčimo s polnim ugledom, katerega si je stekla naša trgovina v svojem dosedanjem poslovanju širom Jugoslavije.

DROGERIJA „SANITAS“ * CELJE

OTVORITEV

Delikatesne trgovine in zajutrkovalnice

Cenjenemu občinstvu vljudo naznanjam, da sem dne **19. dec. t. l. v Florjanski ul. 1** (križišče cestne železnice poleg St. Jakobske soke)

otvoril delikatesno trgovino in zajutrkovalnico

Imel bom vedno v zalogi vsakovrstne mesne izdelke iz tu- in inozemstva, sir, sardine, raznovrstne morske ribe in konzerve ter konjak, rum, vino, pivo in izborne likerje itd. **V zajutrkovalnici** bom lahko postregel vsak čas cenjenim gostom z gorkimi in mrzlimi jedili ter toplo in mrzlo pijačo. * Priporočam se prijazno za mnogobrojni obisk

Z odličnim spoštovanjem

G. BREZNIK

PARNA PEKARNA JEAN SCHREY NASLEDNIK

JAKOB KAVČIČ

LJUBLJANA * TELEFON ŠTEV. 158

NAZNANJA, DA IMA DNEVNO VEČKRAT SVEŽE IN PRIZNANO NAJBOLJŠE PECIVO

PODPISANA TVRDKA PRIPOROČA:

SADNE SOKE:
 malinovec, citronado
 in sadni grog (punč).

AROME ZA NEALKOHOLNE PIJAČE:
 limonova, jabolčna, malinova, mandljeva, marelična, nektar, oranžna, rožna, mešana arome (tutti frutti), Vanile, Waldmeister.

ESENCE ZA ALKOHOLNE PIJAČE:
 Rum-esence različne vrste, konjak, hrušov, češnjev, kava, kumnova, oranžna, pelinkovac sadjev, tropinov, brinjev, drožni i. t. d.

SADNE ETERE:
 v raznih koncentracijah.

NAVODILA NA ZAHTEVO NA RAZPOLAGO.

SREČKO POTNIK IN DRUG
LJUBLJANA METELKOVA 13.

PARNA DESTILACIJA ESENC

 Jugoslovansko veterinarsko udruženje, sekcija Ljubljana naznanja, da je njega zvesti član in neumorno delavni odbornik, gospod

LOVRO TEPINA,

višji živinozdravnik in ravnatelj drž. podkovske šole

v petek, dne 18. t. m. nenadoma preminul.

Pogreb dragega pokojnika je bil v nedeljo, dne 20. decembra ob pol 4. popoldne iz državne žrebarne na Selu pri Ljubljani na pokopališče k Sv. Križu.

Nepozabnemu dragemu tovarišu ohranimo trajen in blag spomin.

V Ljubljani, dne 23. decembra 1925.

ODBOR.

 Pavla Tepina naznanja v svojem, v imenu svojih otrok **Marjana** in **Pavelčka** ter vseh ostalih sorodnikov, da je njen iskrenoljubljeni soprog, predobri oče, brat, stric, zet in svak, gospod

LOVRO TEPINA,

višji živinozdravnik in ravnatelj drž. podkovske šole

v petek, dne 18. t. m. zadet od srčne kapi, nenadoma preminul.

Pogreb predragega pokojnika se je vršil v nedeljo, 20. decembra 1925 ob pol 4 pop. iz hiše Zalozi Selo, državna žrebarna na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 23. decembra 1925.

Prodajalnica za Maribor v veletrgovini
H. J. TURAD, Aleksandrova 7.